

Handläggare
Stefan Andersson
Miljöinspektör

Tillsynsplan enligt miljöbalken år 2024 med behovsutredning för åren 2024–2026

Förslag till beslut

Miljönämnden beslutar

att fastställa Tillsynsplan 2024 med tillhörande behovsutredning enligt miljöbalken för åren 2024–2026, samt de särskilda tillsynsprogrammen redovisade i bilagorna 1–4

Sammanfattning

Tillsynsplanen är miljönämndens verktyg för att planera de kommande årens tillsyn. Planen ska grundas på en utredning av vilket tillsynsbehov som finns inom myndighetens ansvarsområde och baseras bland annat på register över verksamheter som behöver återkommande tillsyn. Behovsutredningen ligger till grund för planeringen så att tillsynsarbetet kan bedrivas effektivt och ändamålsenligt. Behovsutredning och tillsynsplan ska uppdateras årligen.

I tillsynsplanen sker en prioritering av tillsynen utifrån de resurser miljöförvaltningen har till förfogande. Tillsynsplanen ska visa hur myndigheten har tagit hänsyn till den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken.

Enligt miljötillsynsförordningen så ska tillsynsmyndigheten med utgångspunkt i tillsynsplanen även upprätta och regelbundet uppdatera ett tillsynsprogram för IED-anläggningar samt för verksamheter där det finns en utvinningsavfallsanläggning.

Behovsutredningen för åren 2024–2026 visar att miljönämnden har ett genomsnittligt underskott på tillsynsresurser motsvarande ca 6 000 timmar för att kunna utöva nödvändig tillsyn och uppfylla de krav som åligger nämnden enligt miljötillsynsförordningen och gällande reglemente. Förvaltningens analys visar att resursbristen är störst inom tillsynsområdena *Förorenade områden och masshantering, Avfall och återvinning, Byggarbetsplatser, Små enskilda avloppsanläggningar*, samt

Bostadstillsyn.

Miljöförvaltningen föreslår att miljönämnden beslutar att fastställa Tillsynsplan 2024 med behovsutredning 2024–2026, samt fastställa de särskilda tillsynsprogrammen redovisade i bilagorna 1–4.

Underlag för beslutet

- Miljöförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-12-08 Tillsynsplan enligt miljöbalken år 2024 med behovsutredning för åren 2024–2026, dnr MN 2023/0078.1
- MN Styrdokument 2023-12-08 Tillsynsplan enligt miljöbalken år 2024 med behovsutredning för åren 2024–2026
- Bilaga 1-Miljönämnden Tillsynsprogram IED-avfallsanläggningar 2024–2026
- Bilaga 2-Miljönämnden Tillsynsprogram Utvinningsavfallsanläggningar 2024–2026
- Bilaga 3-Miljönämnden tillsynsplan nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2024–2025
- Bilaga 4-Aktivitetsplan för tillsyn av prioriterade förorenade områden i Lunds kommun perioden 2024–2026

Ärendet

Bakgrund

Enligt miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken (§ 8). Planen ska grundas på en utredning av vilket tillsynsbehov som finns inom myndighetens ansvarsområde (§ 6) och baseras bland annat på register över verksamheter som behöver återkommande tillsyn (§ 7).

Behovsutredningen ligger till grund för planeringen av verksamheten så att tillsynsarbetet kan bedrivas effektivt och ändamålsenligt.

Behovsutredningen avser de närmaste tre åren och ska uppdateras årligen. Den utsedda myndigheten har ett ansvar för att kommunen avsätter tillräckliga resurser så att tillsynen kan genomföras och att personalen har tillräcklig kompetens (§ 9).

Tillsynsplanen ska visa hur myndigheten tar hänsyn till den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken (§ 8). Detta gör vi bland annat genom att under respektive ämnesområde ange den tillsynsriktning som strategin pekar ut för 2024. I bilaga 3 finns redovisning av hur vi tagit hänsyn till den nationella strategin i tillsynsplanen.

Enligt 10 a § miljötillsynsförordningen ska tillsynsmyndigheten, med utgångspunkt i myndighetens tillsynsplan, även upprätta och regelbundet uppdatera ett tillsynsprogram för varje verksamhet

1. som är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) med en verksamhetskod som är markerad med -i, eller
2. där det finns en utvinningsavfallsanläggning enligt 9 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall.

I bilaga 1 och 2 redovisas dessa tillsynsprogram.

I bilaga 4 redovisas *Aktivitetsplan för tillsyn av prioriterade förorenade områden i Lunds kommun perioden 2024–2026*. Kravet på en sådan plan formuleras i den nationella tillsynsstrategins fastställda fokusområde Förorenade områden.

För att underlätta planeringen ingår även tillsyn enligt strålskyddslagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lag om sprängämnesprekursorer i tillsynsplanen. För att ge en heltäckande bild av miljönämndens breda uppdrag inom miljöbalkens område innehåller tillsynsplanen även en redovisning av resurser som avsätts för olika former av miljöstrategiskt arbete, miljöövervakning, kvalitetsutveckling och digitalisering, samt deltagande i projektgrupper kopplade till samhällsplanering och infrastruktur.

Föredragning

Förvaltningen har sammanställt en behovsutredning för åren 2024–2026 och en tillsynsplan för 2024. Utredningen baseras i huvudsak på tillsynsmyndighetens register över verksamheter som behöver återkommande tillsyn och den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken.

Förvaltningens samlade kunskap och erfarenheter har vägts in tillsammans med trend- och omvärldsanalys kring vilka områden som kan medföra ett ökat antal inkommande ärenden.

I behovsutredningen och tillsynsplanen har tillsynen delats in i fyra kategorier:

- Styrd tillsyn
- Behovsprioriterad tillsyn
- Händelsestyrd tillsyn
- Skattefinansierat arbete

Tillsynsplanen är uppdelad i olika tillsynsområden och beskriver vilka områden som anses vara i störst behov av insatser under 2024. Inom respektive område anges vilka mål och effekter man önskar uppnå samt vilka metoder som kommer att användas.

Statlig styrning av tillsynsmyndigheternas arbete

Tillsynsplanen ska utgå från prioriteringarna i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Genom ändring i miljötillsynsförordningen har regeringen uppdragit åt Naturvårdsverket att i samverkan med övriga centrala tillsynsvägläddande myndigheter se till att det finns nationella mål för tillsynen och en strategi för att uppnå de målen. Regeringsuppdraget syftar till att stärka tillsynen och adressera viktiga utmaningar som *likvärdig tillsyn, planering och genomförande av tillsyn, uppföljning av tillsyn och myndighetssamverkan*.

Den nationella tillsynsstrategin innehåller sju tillsynsområden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period. Vart och ett av dessa har inringade *fokusområden* med tillhörande *preciseringar*. Till varje fokusområde finns ett *nationellt effektmål* för tillsynen. Sammantaget innebär detta alltså en tydligare statlig styrning och uppföljning av miljönämndens ansvarsområden.

Prioriteringar gentemot andra styrande dokument

Därutöver ska en avvägning även göras gentemot exempelvis de nationella miljökvalitetsmålen, prioriteringar i länet och Lunds kommuns program för social och ekologisk hållbar utveckling

Planeringen kan påverkas av inkommande ärenden såsom klagomål, ansöknings- och anmälningsärenden, projekt och remisser från andra instanser och myndigheter. Den tid som i verkligheten tas i anspråk för de olika tillsynsområdena kan således variera gentemot den lagda planen och leda till att det totala tillsynsbehovet avviker.

Förutsättningar

Miljönämndens ansvarsområden breddas och utökas kontinuerligt, bland annat genom tillägg och ändringar i lagstiftningen. Därtill växer kommunen kraftigt. Lunds kommun genomgår en strukturomvandling som för miljöförvaltningen innebär en successiv omställning till andra och nya tillsyns- och kompetensområden. Komplexiteten i lagstiftning och rättstillämpning kopplat till prövning och tillsyn enligt miljöbalken ökar.

Förväntningarna är höga på miljönämndens engagemang i kommunens övergripande utvecklingsarbete och olika utredningsuppdrag. Förvaltningens deltagande i den samlade samhällsbyggnadsprocessen är av stor betydelse för att vår växande kommun ska utvecklas hållbart och för att alla som bor, verkar och vistas i Lunds kommun ska ha en god livsmiljö, både nu och i framtiden. Samtidigt innebär detta en ansträngning för förvaltningen, då en allt större andel av miljönämndens resurser tas i anspråk för arbetsuppgifter som inte kan finansieras med tillsynsavgifter.

En ytterligare utmaning ligger i att kunna frigöra personal och medel för att genomföra nödvändiga digitaliserings- och utvecklingsprojekt.

Miljöförvaltningen förväntas ha ca 20 handläggartjänster på heltid under 2024 för tillsynsuppgifter och tillsynsrelaterade uppdrag inom miljöbalkens tillsynsområde. Lite drygt 1 000 timmar per handläggare och år bedöms kunna avsättas för planerad tillsyn. Under 2024 planeras för ca 20 000 tillsynstimmar.

Behovsutredningen för åren 2024–2026 visar att miljönämnden har ett genomsnittligt underskott på tillsynsresurser motsvarande ca 6 000 timmar. Förvaltningens analys visar att resursbristen är störst inom tillsynsområdena *Förorenade områden och masshantering, Avfall och återvinning, Byggarbetsplatser, Små enskilda avloppsanläggningar, samt Bostadstillsyn.*

Resursbristen blir alltmer påtaglig då arbetsbördan inom dessa tillsynsområden ökar i form av antal komplexa ärenden samt en större efterfrågan av stöd och vägledning från förvaltningens expertkompetens internt i kommunen. Resursbristen medför redan idag längre tider för verksamhetsutövare att få återkoppling på granskning av provtagningsplaner och anmälningsärenden, och en sänkt kvalitet i handläggning och uppföljande tillsynsarbete.

Det är en stor utmaning att balansera miljönämndens olika uppdrag med bibehållen kvalitet och effektivitet. Som redogjorts för ovan har regering och statliga myndigheter höjt kraven avsevärt på de lokala tillsynsmyndigheterna. Miljönämnden förväntas kunna möta upp mot de krav som följer genom införandet av en nationell tillsynsstrategi. Miljönämnden förväntas också möta upp i kommunens interna arbete och bistå med värdefull expertkompetens i samhällsbyggnadsprocessen.

Miljönämnden ser ingen möjlighet att balansera bristen på tillsynsresurser genom ökade intäkter via taxor och avgifter. Sammantaget visar behovsutredningen att miljönämnden behöver tillföras mer resurser för att kunna utöva nödvändig tillsyn och uppfylla de krav som åligger nämnden enligt miljötillsynsförordningen och gällande reglemente.

Tillsynsaktiviteter som prioriteras särskilt under 2024

- **Under 2024 ska samarbetet inom förvaltningen utvecklas i syfte att säkerställa barns utemiljö på förskolor och skolor avseende risken för markföroreningar.**

Barn ska kunna vistas på sin skolgård utan att utsättas för oacceptabla risker till följd av markföroreningar. Befintliga skolor och förskolor kan vara belägna på eller i anslutning till objekt som är utpekade som misstänkt förorenade eller belägna

på fyllnadsmassor vilka ofta innehåller diffusa föroreningar. För att säkerställa att Lunds skolgårdar är säkra kommer tillsynen avseende markföroreningar stärkas vid provning av skolor och förskolor. En plan för befintliga förskolor och skolor med hänsyn till förorenad mark kommer tas fram under 2024.

- **Under 2024 ska samtliga verksamheter med tillstånd till yrkesmässig överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter kontrolleras**

Det behövs tillstånd för försäljning och överlåtelse av vissa särskilt farliga kemiska produkter för e-cigaretter och e-vätskor. Det gäller produkter som är klassificerade som akut toxiska i farokategori 1, 2 eller 3 och som är märkta med symbolen dödsskalle. Tillsyn av överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter säkerställer en god hantering, förvaring och överlåtelse av dessa ämnen.

- **Samtliga enskilda avloppsanläggningar i Lunds kommun ska vara inventerade och digitaliserade år 2028.**

Idag finns det många olika typer av reningstekniker för små avloppsanläggningar och det är också känt att en del anläggningar saknar rening efter slamavskiljning. Det är inte alla anläggningar som har påkoppling av WC och platserna där avloppsanläggningarna finns kan också vara mer eller mindre känsliga för utsläpp av avloppsvatten. En god tillsyn av enskilda avlopp leder till att anläggningarna har liten påverkan på hälsa och miljö och det finns ett behov att prioritera denna tillsyn.

- **Förebyggande bostadstillsyn**

Intensifiera arbetet med förebyggande bostadstillsyn. Genom att arbeta mer metodiskt och effektivt med bostadstillsynen kan vi säkerställa goda inomhusmiljöer i Lunds kommun.

- **Illegal avfallshantering**

Miljöförvaltningen ägnar uppmärksamhet mot verksamheter som kan misstänkas ägna sig åt illegal avfallshantering.

- **Vattentjänstplan för Lunds kommun**

Under 2024 kommer arbetet med att ta fram en Vattentjänstplan för Lunds kommun vara en prioriterad uppgift i samverkan med övriga berörda förvaltningar och VA SYD.

Arbetet har koppling till befintlig va-utbyggnadsplan som behöver uppdateras och påverkar därmed även miljönämndens tillsynsarbete med att åtgärda bristfälliga små avloppsanläggningar på landsbygden.

Sist kan nämnas att miljönämnden har fått ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige som kopplar till målet om Klimatneutralitet 2030. Förvaltningen ska kontinuerligt mäta och kontrollera luftkvaliteten i närheten av skolor och förskolor, samt utvärdera och analysera resultaten och föreslå hälsofrämjande åtgärder.

Under 2024 fortsätter mätningarna och efter utvärdering och analys kommer resultaten att lyftas in i samhällsbyggnadsprocessen för en fortsatt diskussion hur kommunen kan arbeta för en bättre luftkvalitet. Detta är särskilt viktigt vid planering av trafikinfrastruktur och miljöer där barn stadigvarande vistas. Kommunen behöver redan nu ta höjd för de skärpningar av luftkvalitetslagstiftningen som EU avser att införa år 2030 och framåt.

Miljöförvaltningen föreslår att miljönämnden beslutar att fastställa Tillsynsplan 2024 med tillhörande behovsutredning enligt miljöbalken för åren 2024–2026, samt de särskilda tillsynsprogrammen redovisade i bilagorna 1–4.

Beredning

Behovsutredning och tillsynsplan med tillhörande bilagor har beretts på tjänstemannanivå inom miljöförvaltningen.

Barnets bästa

Behovsutredningen och tillsynsplanen är viktiga styrdokument som säkerställer att miljönämnden avsätter resurser och riktar verksamheten mot tillsynsområden som är särskilt viktiga ur ett barnperspektiv, t.ex. hälsoskyddstillsyn vid förskolor och skolor men även ett tydligt fokus riktat mot kemikalieanvändning som kan påverka barns hälsa på ett negativt sätt. Tillsynsplanen syftar som helhet till att tillförsäkra att barnets bästa tillgodoses och skyddas på ett ändamålsenligt sätt.

Ekonomiska konsekvenser

Tillsynsplanen för 2024 bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser med avseende på tillsynsorganisationens möjligheter att utöva tillsyn över de tillsynsobjekt som bedriver verksamhet i kommunen.

Miljöförvaltningen vill dock uppmärksamma om att resursbristen inom redovisade tillsynsområden kan medföra att förvaltningen kan få svårt att möta upp mot kommunens behov i den sammanhållna samhällsbyggnadsprocessen.

Det kommer också att bli svårt att möta upp mot nationella mål för miljöbalkstillsynen och lokala mål som är formulerade i kommunens

Miljöförvaltningen

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse

Sida
8 (8)

Datum
2023-12-08

Diarienummer
MN 2023/0078.1

egna styrdokument (LundaEko med flera). Miljönämnden behöver därför på sikt tillföras mer resurser.

Björn Berséus
Miljödirektör

Stefan Andersson
Förvaltningssamordnare